Maa- ja metsätalousvaliokunnalle **HE 10/2026**

Lainsäädäntöneuvos Timo-Ville Nieminen

Hallitussihteeri Irena Pirhonen

Tällä selvityksellä maa- ja metsätalousministeriö (ministeriö) vastaa eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan lisätietopyyntöön liittyen hallituksen esityksen HE 10/2026 valiokuntakuulemisen yhteydessä esitettyihin näkemyksiin. Selvityksessä valiokunnalle kirjallisen lausunnon antaneiden tahojen lausunnot pääkohdin on ryhmitelty järjestysnumeroin. Kunkin lausunnon keskeisen sisällön jälkeen muistossa on luettelomerkillä **(➔)** erotettuna ministeriön näkemys kyseiseen asiakohtaan.

1. Oikeusministeriö:

7 § Etäkokouksen järjestäminen yhden osakkaan vaatimuksesta

➔ Esityksestä saadussa lausuntopalautteessa esitettiin näkemys, jonka mukaan yhdenkin osakkaan vaatimuksesta tulisi etäkokous mahdollistaa. Vaatimusta pidettiin melko voimakkaana, mutta valmistelun yhteydessä ei esitetty sellaista muuta ehdotusta, joka ottaen huomioon osakaskuntien toisistaan poikkeavat koot sekä erilaiset toimintaedellytykset olisi ollut selkeästi toimivampi ratkaisu, eikä mikään taho ole esittänyt vaatimuksen olevat kohtuuton osakaskunnille. Lisäksi yhden osakkaan tehokas vaatimisoikeus edistää toteutuessaan esityksen tavoitteena olevaa kalastusoikeuden omistajan omaisuudensuojan parantamista. Etäkokousten järjestäminen myös normalisoituu ajan myötä ja arvio vaatimuksen voimakkuudesta on yhteydessä tähän kehitykseen. Vaatimuksen lähtökohtaisen voimakkuuden vuoksi sen soveltamiselle on alkuvaiheessa myös esitetty annettavaksi siirtymäaika.

7 § 2 ja 3 momentti, virheellinen termi ”hallitus” sekä etäkokouksesta päättämistä koskeva kompetenssi

➔ Termillä ”hallitus” on säännöksessä tarkoitettu hoitokuntaa. Etäkokouksesta päättämistä koskevan kompetenssin osalta säännöstä on mahdollista täsmentää kattamaan myös mahdolliset toimitsijat sekä järjestäytymättömän osakaskunnan kokousten järjestäjät. Ministeriö kannattaa säännöksen muuttamista muotoon:

” Jos osakaskunnan *hoitokunta, toimitsija tai muu kokouksen järjestäjä* niin päättää, osakaskunnan kokous voidaan järjestää siten, että osakkaat voivat osallistua kokoukseen täysimääräisesti ja ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla.

Osakaskunnan kokous on järjestettävä 2 momentissa tarkoitetulla tavalla myös, jos joku osakkaista sitä vaatii. Tällaista kokousta on vaadittava kirjallisesti *hoitokunnalta, toimitsijalta tai muulta kokouksen järjestäjältä* niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun."

➔ Säännöksen merkityksen näkökulmasta muotoiluna olisi mahdollista käyttää myös pelkästään termiä "kokouksen järjestäjä", mutta tämä ei ministeriön näkemyksen mukaan olisi linjassa lain sanonnan selkeyttämisen ja osakaskuntien toiminnan helpottamisen tavoitteiden kanssa, vaan säännökseen olisi tarkoituksenmukaista kirjoittaa auki se, mikä taho kokouksen järjestää niissä tapauksissa, joissa tämä seikka on tiedossa.

7 § Ristiriita perustelujen ja säännöksen välillä

➔ Sanonta etäkokousosallistumista koskevan vaatimuksen esittämisestä tiettyyn päivämäärään mennessä kokouskutsussa on jäänyt valmistelun yhteydessä epähuomiossa esityksen perusteluosioon ja on ymmärrettävästi epälooginen suhteessa säännöksen viimeisimpään muotoiluun.

2. Maanmittauslaitos (MML):

3 § 1 momentti omistaja/osakas -termi

➔ Voimassa oleva säännös, jonka mukaan osakkaita ovat omistajat ja yhdessä omistetun kiinteistön osaomistajia pidetään yhdessä omistajana, johtaa esitetyn säännöksen kanssa samaan lopputulemaan. Säännöstä on esitetty muutettavaksi vastaavalla tavalla MML:n alkuperäisessä lausunnossa (11.8.2025), mutta tässä yhteydessä on ilmeisesti erehdyksessä esitetty muotoilu, jossa "yhdessä omistetun osakaskiinteistön omistajia pidettäisiin yhdessä *osakaskuntana*", eikä ehdotusta tästä syystä ole pidetty toteuttamiskelpoisena.

Osakkaasta annetut/osakasta koskevat säännökset

➔ Ministeriö ei pidä esitetyssä yhteydessä tarkoituksenmukaisena muuttaa sanontaa "osakasta koskevia" muotoon "osakkaasta annettuja". Esitetty sanonta yhteisomistajaan sovellettaisiin näin säädettäessä ainoastaan sellaisia säännöksiä, joissa säännellään jotain itse osakkaasta tai tämän "ominaisuuksista". Voimassa oleva muotoilu on laajempi ja kattaa kaikki sellaiset säännökset, jotka tavalla tai toisella koskevat osakkaita sääntelyn kohteesta riippumatta. Vaikutus ei siis kuitenkaan ole automaattista, vaan säännöksen ytimenä on nimenomaan sen rajaaminen vain niihin tilanteisiin, joissa soveltamisesta yhteisomistajaan on säädetty erikseen.

7 § 3 momentti termi "hallitus"

➔ Termillä "hallitus" on esityksessä tarkoitettu hoitokuntaa, ja etäkokouspäätöskompetenssin osalta säännöstä on ministeriön näkemyksen mukaan mahdollista täsmentää kattamaan myös

toimitsijat sekä järjestäytymättömän osakaskunnan kokousten järjestäjät. Luonnos säännöksen uudeksi muotoiluksi sisältyy vastineen oikeusministeriön lausuntoa koskevaan osioon.

8 § Jokaisella läsnä olevalla yksi ääni

➔ Alkuperäisessä lausunnossaan MML on asiaa sen enempää perustelematta todennut, että ” *Tiettyä kompleksisuutta saadaan lakiin, kun poiketaan enemmistöperiaatteesta kokouspäätöksiä tehtäessä. Ilmeisesti siirtyminen omistusosuuksien suuruutta vastaaviin äänimääriin kiinteistöittäin ei poliittisesti ole mahdollista.*” Ministeriö ei tämän perusteella ole pitänyt tarpeellisena muuttaa olemassa olevaa äänestyskäytäntöä. Asia ei myöskään ole noussut esille muiden lausunnonantajien lausunnoissa, tai valmistelussa muutoin. Voimassa olevan 8 §:n sanamuoto on nimenomaisesti sen perustelujen mukaan tarkoitettu poikkeukseksi pääsääntöisestä osuutta vastaavasta äänioikeudesta (HE 265/2009). Mainitun äänten laskentamallin osalta ei aiemman valmistelun yhteydessä ole esitetty laajasti muutostoiveita, ja säännöstä olisi jatkossa tarkoitus tulkita jo vakiintuneeseen tapaan.

Yhteisaluerekisterin perustaminen

➔ Lainmuutoksen valmistelu rajattiin sisällöllisesti koskemaan hallitusohjelmassa olevia kirjauksia ja valmistelun alkuvaiheessa tehtiin resurssi- sekä muihin tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin perustuen päätös siitä, ettei rekisteriä koskevaa lainsäädäntöä valmistella tässä yhteydessä. Aloite rekisterin perustamisesta on kuitenkin ministeriön tiedossa.

3. Lupa- ja valvontavirasto (LVV):

7 § Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että 7 §:n 1 momentissa säädetään osakaskunnan kokouksen päätösvallan käyttämisestä. Lisäksi säännöksen 2 ja 3 momenteissa säädetään etäkokouksesta. Säännöksessä ei määritellä osakaskunnan kokouksen fyysisestä järjestämisestä.
Lupa- ja valvontavirasto esittää 7 §:n 2 momentin muutettavaksi seuraavasti: Jos osakaskunnan hoitokunta niin päättää, osakaskunnan kokous voidaan järjestää siten, että osakkaat voivat *fyysisen kokouksen lisäksi* osallistua kokoukseen täysimääräisesti ja ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla.

➔ Ministeriön näkemyksen mukaan kokouksen järjestämisestä fyysisesti ei ole tarpeen säätää erikseen. Kokous on lainsäädännössä yleisesti tunnettu termi, jolla määritelmällisesti tarkoitetaan kokousosallistujien kokoontumista fyysisesti yhteen paikkaan käsittelemään ennalta sovittuja asioita.

Yhteisölainsäädäntöä uudistettaessa etäkokoustamisen mahdollistavin säännöksin lainsäätäjä on ottanut tämän myös yleiseksi lähtökohdakseen. Esimerkiksi osakeyhtiölain uudistuksessa ei muutettu käsitteellisesti kokouksen perusluonnetta, eikä siitä katsottu tarpeelliseksi säätää erikseen. Lain systematiikka lähtee edelleen siitä, että kokous on lähtökohtaisesti fyysinen

tilaisuus, jolla on kokouspaikka. Etäosallistuminen on mahdollista laissa (yhteisömuotokohtaisesti) erikseen määrätyillä edellytyksillä.

11 § Lupa- ja valvontaviraston esittää 11 §:n 1 momentin muuttamista siten, että: ”Kutsu osakaskunnan kokoukseen - - voidaan toimittaa *kirjeeseen rinnastaen* sähköpostitse tai muuta tietoliikenneyhteyttä käyttäen sellaisille osakkaille, jotka ovat ilmoittaneet tietoliikenneyhteyden - -”

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että osakkaalle kokouskutsun saaminen on keskeistä osakkaan oikeusturvan toteutumisen kannalta. Kirjekutsuun tulee voida rinnastaa sähköposti tai muu tietoliikenneyhteyden käyttäminen. Hallituksen esityksessä (10/2026 vp.) esitetyssä muodossa sähköposti ja muu tietoliikenneyhteyden käyttäminen voidaan LVV:n mukaan tulkita siten, että kirjekutsut tai sanomalehtikutsu voidaan korvata täysin lähettämällä sähköinen kutsu yksinomaan niille osakkaille, jotka ovat ilmoittaneet yhteystietonsa.

➔ Ministeriö ei pidä esitettyä muutosta tarpeellisena ja yhtyy näkemykseen siitä, että kokouskutsun saaminen on aivan keskeinen edellytys osakkaan oikeusturvan toteutumisen kannalta. Esityksessä ehdotetun säännöksen muotoilua ministeriö ei pidä mahdollisena järkevästi tulkita siten, että kokouskutsun toimittamiseksi riittäisi sen toimittaminen vain sähköisesti sellaisille osakkaille, jotka ovat ilmoittaneet tätä varten yhteystietonsa. Tulkinta on vaivoin johdettavissa säännöksen esitetystä sanamuodosta. Lisäksi, kun kokouskutsun saaminen on edellä todetulla tavalla aivan keskeistä jokaisen osakkaan kannalta, tulisi kutsun toimittamisesta tehokkaasti vain osalle osakkaista säätää laissa nimenomaisesti ja yksiselitteisesti. Säännösluonnoksessa esitetty muotoilu on ministeriön näkemyksen mukaan käytännössä mahdollista oikeusjärjestelmämme kontekstissa tulkita ainoastaan tarkoitetulla tavalla siten, että sähköinen kutsu on mahdollista tehokkaasti toimittaa niille nimenomaisille osakkaille, jotka ovat tätä varten toimittaneet yhteystietonsa osakaskunnalle, mutta tällä toimella ei poisteta velvollisuutta saattaa kutsu myös kaikkien muiden osakkaiden tietoon.

Jos valiokunta pitää säännöstä lausunnossa esitetyllä tavalla monitulkintaisena, ministeriö esittää, että säännöstä muutetaan muotoon: *”Sellaisille osakkaille, jotka ovat ilmoittaneet tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten, kutsu voidaan toimittaa kirjeen sijasta sähköpostitse tai muuta tietoliikenneyhteyttä käyttäen.”*

15 § Säännös järjestäytymättömäksi jättäytymisestä (siirtymisestä).

➔ Vaikka LVV:n lausunnon mukaan on havaittu tilanteita, joissa osakaskunnan toiminta on hiipunut sen ollessa järjestäytynyt, ei ministeriön tietoon ole LVV:n lausunnossa tai muutoin tullut, mitä konkreettisia ongelmia tällaisesta tilanteesta seuraa. Järjestäytyneen osakaskunnan toiminnan hiivuttua ei osakaskunnalla lisäksi oletettavasti ole sellaisia toimijoita, jotka ottaisivat hoitaakseen aktiivista järjestäytymättömäksi jättäytymistä koskevat velvollisuudet, eikä tällaista sääntelyä ole pidetty valmistelun yhteydessä tarpeellisena.

18 § Muutos koskemaan voimassa olevaa kirjanpitolainsäädäntöä

➔ Ministeriö kannattaa muutosta, jonka mukaan 18 §:n 1 momentin 7 kohta muutettaisiin muotoon ” *7) tilikausi ja tilinpäätös, joiden on noudatettava, mitä kirjanpitolaissa säädetään”.* Tämän muutoksen myötä kuitenkin poistuu looginen tarve säätää siitä, että kokous olisi järjestettävä enintään neljän vuoden välein. Kirjanpitolaista johdettuna aikaväli olisi ministeriön käsityksen mukaan jatkossa enintään vuosi ja sama aikaväli on käytössä myös esimerkiksi yleisesti sovellettavissa Kalatalouden keskusliiton mallisäännöissä, sillä vuosittainen tilinpäätös on kokouksessa käsiteltävä asia. LVV:n lausunnossa esitettyä säännöstä, jonka mukaan kokouksen aikaväli olisi enintään neljä vuotta, ei ministeriön näkemyksen mukaan lakiin olisi siten enää tarkoituksenmukaista lisätä.

32 b §:n poisto

➔ Ministeriö kannattaa esitettyä säännöksen kumoamista, vaikkei kyseistä säännöstä ollut esitetty muutettavaksi hallituksen esityksessä, sillä se on loogisessa yhteydessä aiempana esitetyn 18 §:n 1 momentin 7 kohdan muutoksen kanssa. Osakaskunnat ovat kirjanpitovelvollisia kirjanpitolain sekä kirjanpitolautakunnan siitä antaman lausunnon (lausunto 1629/2000) perusteella. Yhteisaluelain ei siten tule sisältää sääntelyä, joka koskee osakaskuntien toimintaa tilanteissa, joissa ne eivät olisi kirjanpitovelvollisia.

Esitys: lain 32 b § kumotaan.

Siirtymäsäännös lainvastaisiksi muuttuneiden sääntöjen voimassaolosta

➔ Jos esityksen 18 §:ää muutetaan LVV:n esityksen mukaisesti ja kaikista säännöistä, joita ei ehditä muuttaa ennen lain voimaantuloa tulisi käytännössä lainvastaisia, on siirtymäsäännös osakaskuntien sääntöjen muuttamisen aikataulusta ministeriön näkemyksen mukaan kannatettava. Siirtymäajaksi esitetään kuukautta, jonka aikana osakaskuntien tulisi toimittaa uudistetut säännöt vahvistettavaksi viranomaiselle.

Luonnos siirtymäsäännökseksi:

”*Osakaskunnat voivat jatkaa toimintaa tämän lain voimaan tullessa voimassa olleilla säännöillään siihen asti, kun on kulunut [kuukausi] tämän lain voimaantulon jälkeen ensimmäisenä pidetystä osakaskunnan kokouksesta.”*

4. Kalatalouden keskusliitto (KKL):

Lausunnossaan KKL toteaa, että ainoa ehdotus, jota ei tässä yhteydessä ei voida pitää perusteltuna on kokouskutsun toimittamisen määräajan muuttaminen pykälän kolmannessa momentissa, ja esitys sen muuttamiseksi 21 päivään aikaisemman 14 päivän sijasta.

➔ Kutsun toimittamisen määräaikaa koskeva asia ei ole maa- ja metsätalousministeriölle periaatteellinen tai keskeinen. Ehdotus määräajan pidentämisestä on tullut valmistelun yhteydessä sidosryhmiltä, saanut alustavaa kannatusta ja otettu siksi mukaan esitykseen. Ministeriö kannattaa säännöksen muuttamista valiokunnassa entiseen 14 päivään alan toimijoiden esityksen mukaisesti. Tätä puoltaa osaltaan myös Kalatalouden keskusliiton lausunnossa esitetty oikaisuvaatimuksen käsittelyaikaan liittyvä mahdollinen aikatauluhaaste pidennetyn määräajan tapauksessa.

Esitys: 11 §:n 3 momenttia ei muuteta, vaan se jätetään muotoon:
”*Kutsu on toimitettava vähintään 14 päivää ennen kokousta.”*

5. Maataloustuottajain keskusliitto (MTK):

7 § 3 momentti kokouksen järjestävää tahoa koskeva säännös

➔ Termi ”hallitus” esityksessä on virheellinen. Säännöksen merkityksen puolesta muotoiluna olisi mahdollista käyttää myös pelkästään termiä ”kokouksen järjestäjä”, mutta tämä ei välttämättä olisi linjassa lain sanonnan selkeyttämisen ja osakaskuntien toiminnan helpottamisen tavoitteiden kanssa. Tästä näkökulmasta selkeämpänä voisi pitää muotoilua, jossa tunnetut kokouksen järjestäjät on nimenomaisesti säännöksessä mainittu. Luonnos säännöksen uudeksi muotoiluksi sisältyy vastineen oikeusministeriön lausuntoa koskevaan osioon.

➔ Sanonta etäkokousosallistumista koskevan vaatimuksen esittämistä koskevan määräpäivän lisäämisestä kokouskutsuun on jäänyt valmistelun yhteydessä epähuomiossa esityksen perusteluosioon ja on ymmärrettävästi epälooginen suhteessa säännöksen viimeisimpään muotoiluun.

11 § Kutsun toimittamisen määräaika

➔ Kutsun toimittamisen määräaikaa koskeva asia ei ole maa- ja metsätalousministeriölle periaatteellinen tai keskeinen. Ehdotus määräajan pidentämisestä on tullut valmistelun yhteydessä sidosryhmiltä, saanut alustavaa kannatusta ja otettu siksi mukaan esitykseen. Ministeriö kannattaa säännöksen muuttamista valiokunnassa entiseen 14 päivään alan toimijoiden esityksen mukaisesti. Tätä puoltaa osaltaan myös Kalatalouden keskusliiton lausunnossa esitetty oikaisuvaatimuksen käsittelyaikaan liittyvä mahdollinen aikatauluhaaste pidennetyn määräajan tapauksessa. Esitys säännöksen muotoiluksi on KKL:n lausuntoa koskevassa osiossa.

Kokouspöytäkirjan nähtävillä olosta säätäminen

➔ Kokouspöytäkirjan nähtävillä olon osalta tarkoitus on – ennen kaikkea osakaskuntien vaihtelevien kyvykkyyksien, toisistaan poikkeavien rakenteiden, toimintamallien ja tarpeiden vuoksi - ollut, että osakaskunnat voivat jatkossakin itsenäisesti päättää siitä, onko osakaskunnan pöytäkirja toimitettava erikseen nähtäväksi johonkin tiettyyn paikkaan tai aikaan, vai ei.

Järjestäytyneen osakaskunnan säännöissä voidaan määrätä nähtävillä ja sen muodosta tarvittaessa. Yleisimmissä mallisäännöissä on lisäksi jo nyt tätä koskeva maininta. Pöytäkirjan saaminen pyynnöstä on joka tapauksessa jokaisen osakkaan oikeus, sillä osakkailla on oikeus omaan aktiivisuuteensa perustuen valvoa yhteisen alueen hallintoa, ja pöytäkirja on keskeinen asiakirja tämän valvonnan toteuttamiseksi.

MTK ilmaisi lausunnossaan pettymyksensä siitä, ettei lainsäädäntöuudistuksella olla puuttumassa ja korjaamassa lainvalmisteluvaiheessa tunnistettuja omaisuudensuojaloukkauksia, jotka kohdentuvat lakiesityksen perusteluissakin mainittuihin Tornionjoen ja Tenojoen tapauksiin. MTK arvioi yhteisaluelain olevan tältä osin riittämätön ja puutteellinen, sillä lain 28 § ei tältä osin ole riittävä turvaamaan osakkaiden yhdenvertaista ja tasapuolista kohtelua osakaskunnan päätöksenteossa. MTK pitää tältä osin lakiesitystä riittämättömänä toteuttaakseen Petteri Orpon hallitusohjelmaa.

➔ Ministeriö toteaa, että yhteisaluelaki koskee kaikkia yhteisalueita, ei vain kalastusosakaskuntia. Laissa ei siten ole mahdollista säännellä yksittäisistä kalastusta koskevista kysymyksistä, vaan laajemmin niistä reunaehdoista, joiden mukaisesti muun muassa kalastusta koskevista asioista päätettäessä osakaskunnissa tulee toimia. Kalastuksen sääntely yleisesti kuuluu kalastuslain (379/2015) soveltamisalaan.

Mitä tulee hallitusohjelmakirjausten taustalla mahdollisesti oleviin, taikka osakaskunnissa tapahtuneisiin yksittäisiin oikeudenloukkauksiin, on niihin puuttuminen osakkaiden sekä tarvittaessa oikeuslaitoksen tehtävä. Lainvalmistelussa ei luonnollisesti ole mahdollista puuttua tällaisiin yksittäisiin oikeudellisiin kysymyksiin. Tätä varten yhteisaluelakiin sisältyy osakkaan oikeussuojaa ja muutoksenhakua koskeva sääntely.

Yhteisaluelain 28 § säännös asettaa osakaskuntien päätöksentekoon osallistuville nimenomaisen velvollisuuden olla tekemättä sen vastaisia päätöksiä ja kohdella osakkaita yhdenvertaisesti ja tasapuolisesti osakaskunnan päätöksenteossa. Mainittu säännös ei suoraan ennakollisesti täysin voi taata osakkaiden yhdenvertaista ja tasapuolista kohtelua, mutta antaa yhdessä lain muutoksenhakua koskevan sääntelyn kanssa osakkaalle tehokkaan oikeusturvakeinon mahdollisiin kokemiinsa oikeudenloukkauksiin reagoimiseksi.

Yhteisaluelain 23–26 §:ään sisältyvä muutoksenhakua koskeva sääntely noudattaa yhteisölainsäädännössä yleisesti lainsäätäjän valitsemaa toimintamallia, eli käytännössä kyse on vastaavan kaltaisesta itsevalvontamekanismista, joka edellyttää osakkaiden omaa aktiivista reagointia oletettuihin lainvastaisiin päätöksiin. Yksityisen omaisuuden hallinnointiin liittyen viranomaisen roolin korostaminen enemmälti, taikka sen määritteleminen lainsäädännössä tarkemmin, millaiset päätökset sisällöllisesti ovat lainvastaisia, ei olisi tarkoituksenmukaista. Yhteisöt ovat itsenäisiä toimijoita, joilla on oikeus päättää omista asioistaan ilman tarpeetonta julkisen vallan puuttumista. Yhteisölainsäädäntö rakentuu periaatteelle, että yhteisön sisäiset asiat ratkaistaan ensisijaisesti yhteisön sisällä ja viranomaisvalvonta on tarkoituksella rajattua, jotta yhteisöjen toiminta olisi joustavaa ja tehokasta, eikä viranomaisen resursseja kuormiteta tarpeettomasti.

Käsillä olevan hallituksen esityksen sisällön osalta etäosallistumismahdollisuuden lisäämisen ohella erityisesti jo yhdenkin osakkaan mahdollisuus tehokkaasti vaatia etäkokouksen järjestämistä lisää oleellisesti vähemmistöosakkaan mahdollisuuksia osallistua osakaskunnan päätöksentekoon ja varmistaa päätösten oikeellisuus tai reagoida lainvastaisiksi katsomiinsa päätöksiin.

6. Suomen vapaa-ajan kalastajat (SVK):

7 § ristiriita perusteluiden ja säännöksen välillä

➔ Sanonta etäkokousosallistumista koskevan vaatimuksen esittämisestä tiettyyn päivämäärään mennessä kokouskutsussa on jäänyt valmistelun yhteydessä epähuomiossa esityksen perusteluosioon ja on ymmärrettävästi epälooginen suhteessa säännöksen viimeisimpään muotoiluun.

11§ Osakaskunnalle säädettävä aktiivinen rooli osakkaiden yhteystietojen keräämisessä.

➔ Osakaskunnan hoitokunnalla on lain 19 §:n mukaan aktiivinen toimintavelvollisuus ” huolehtia osakaskunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä muusta käytännön toiminnasta.” Tähän luonnollisesti sisältyy toiminta osakkaiden yhteystietojen selvittämiseksi mahdollisuuksien rajoissa. Esityksessä tarkoitettu osakkaan toimintavelvollisuus koskee nimenomaisesti sähköisiä yhteystietokanavia ja niiden käyttämistä. Koska lain mukaan ensisijainen kutsun toimittamisen tapa on edelleen kirje, on esityksessä tarkoituksella painotettu sitä näkökohtaa, ettei osakaskunnan tietoon sattumalta tai muussa tarkoituksessa tulleita sähköisiä yhteystietoja ilman osakkaan nimenomaista suostumusta saada käyttää kokouskutsun toimittamiseen. Valinta sähköisen tiedotuskanavan seuraamisesta kutsun saamiseksi pitää olla osakkaan itsensä tietoisesti tekemä, jottei mahdollisuutta esimerkiksi ”väärään mediaan” tulleen kutsun huomaamatta jäämisestä synny. Osallistuminen ja tiedonsaanti ovat lisäksi ennen kaikkea osakkaan omassa intressissä. Uusien teknisten välineiden tullessa käyttöön viestintäkenttä muuttuu osakaskunnan näkökulmasta myös kenties entistä vaikeammin hallittavaksi, sillä eri osakkaat voivat toivoa omat kutsunsa erilaisille alustoille. Tästäkin syystä on tarkoituksenmukaista, että on ensisijaisesti osakkaan vastuulla ilmoittaa osakaskunnalle oikea yhteys kutsujen toimittamiseen.

7. Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL)

14 § Esitetty lisäys säännökseen äänestysluettelon hyväksymisestä ”jos se ei ole tämän lain vastainen”.

➔ Lain noudattamiseen osakaskunnilla on velvollisuus jo suoraan lain olemuksen perusteella. Mahdollisiin lainsäädännön vastaisiin osakaskunnan toimiin osakkaiden on mahdollista reagoida kokouksen aikana esittämällä näkemyksensä asiasta kokouksessa. Lisäksi yhteisaluelain 23 §:n nojalla on mahdollista jälkikäteen reagoida oletettuun osakaskunnan lainvastaiseen

menettelyyn ja saada asia viime kädessä tuomioistuimen ratkaistavaksi. Sellaisenaan se, että äänestysluettelon hyväksyminen tapahtuu pääluvun mukaisen enemmistön äänillä, ei ministeriön näkemyksen mukaan ole lainvastainen menettely tai lausunnossa esitetysti ”kikkailu”, vaan lainsäätäjän nimenomainen ratkaisu valita yksinkertaisempi äänestysmenettely ja tarkoitettu poikkeukseksi pääsääntöisestä osuutta vastaavasta äänioikeudesta. (HE 265/2009).

15 §:n mukaisen äänileikkurin poistaminen tai muuttaminen

➔ Asia ei ole laajasti noussut valmistelun yhteydessä esitetyksi erityiseksi uudistamistarpeeksi, eikä sen mahdollista muuttamista ole sisällytetty nyt käsillä olevan lainmuutoksen alaan. Kuten pienosakkaiden tietyillä tarkoin rajatulla alueella kokemien oletettujen lainvastaisuuksien osalta (ks. MTK:n lausunto), ministeriö toteaa, että osakaskunnissa tapahtuneisiin oletettuihin yksittäisiin oikeudenloukkauksiin puuttuminen on osakkaiden sekä tarvittaessa oikeuslaitoksen tehtävä. Lainvalmistelussa ei luonnollisesti ole mahdollista puuttua tällaisiin yksittäisiin oikeudellisiin kysymyksiin. Tätä varten yhteisaluelakiin sisältyy osakkaan oikeussuojaa ja muutoksenhakua koskeva sääntely.

8. Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC)

7 § Ristiriita perustelujen ja pykälämuotoilun välillä kokouskutsun osalta

➔ Sanonta etäkokousosallistumista koskevan vaatimuksen esittämisestä tiettyyn päivämäärään mennessä kokouskutsussa on jäänyt valmistelun yhteydessä epähuomiossa esityksen perusteluosioon ja on ymmärrettävästi epälooginen suhteessa säännöksen viimeisimpään muotoiluun.

11 § Kokouskutsuajan muuttaminen

➔ Kutsun toimittamisen määräaikaa koskeva asia ei ole maa- ja metsätalousministeriölle periaatteellinen tai keskeinen. Ehdotus määräajan pidentämisestä on tullut valmistelun yhteydessä sidosryhmiltä, saanut alustavaa kannatusta ja otettu siksi mukaan esitykseen. Ministeriö kannattaa säännöksen muuttamista valiokunnassa entiseen 14 päivään alan toimijoiden esityksen mukaisesti. Tätä puoltaa osaltaan myös Kalatalouden keskusliiton lausunnossa esitetty oikaisuvaatimuksen käsittelyaikaan liittyvä mahdollinen aikatauluhaaste pidennetyn määräajan tapauksessa. Esitys säännöksen muotoiluksi on KKL:n lausuntoa koskevassa osiossa.

9. Vesialueomistajat (VEALO):

7 §:n päätösvallan käyttämistä koskevan säännöksen sijainti laissa 7 § / 11 §

➔ Säännös koskee kuten todettua päätösvallan käyttämistä ja esitetty etäkokousmenettely on moderni tapa käyttää päätösvaltaa. Ehdotettu 11 § koskee puolestaan kokouskutsujen

toimittamista, eikä kokouksen järjestämisen tapa ole sen kanssa loogisesti samaa sääntelykokonaisuutta.

7.3 § Virheellinen termi ”hallitus”

➔ 7.3 § termillä ”hallitus” on tarkoitettu hoitokuntaa, ja etäkokouspäätöskompetenssin osalta säännöstä on ministeriön näkemyksen mukaan mahdollista täsmentää kattamaan myös toimitsijat sekä järjestäytymättömän osakaskunnan kokousten järjestäjät. Säännöksen merkityksen puolesta muotoiluna olisi mahdollista käyttää myös pelkästään termiä ”kokouksen järjestäjä”, mutta tämä ei olisi linjassa lain sanonnan selkeyttämisen ja osakaskuntien toiminnan helpottamisen tavoitteiden kanssa. Tästä näkökulmasta selkeämpänä voisi pitää muotoilua, jossa tunnetut kokouksen järjestäjät on nimenomaisesti säännöksessä mainittu. Luonnos säännöksen uudeksi muotoiluksi sisältyy vastineen oikeusministeriön lausuntoa koskevaan osioon.

8 § ”läsnä”-termin määrittely ja selostus valiokunnan mietinnössä.

➔ Esitetty ”läsnä” -termin merkitys on kirjattu esityksen 8 §:ää koskeviin yksityiskohtaisiin perusteluihin.

10 § Säännös järjestäytymättömän osakaskunnan kokouksen koollekutsumisesta.

➔ Järjestäytymättömyys on yksi tapa hoitaa osakaskunnan toiminta. Oma toimintamallinsa. Järjestäytymättömällä osakaskunnalla ei määritelmän mukaisesti ole vahvistettuja sääntöjä, ja osakaskunnan kokouksen koollekutsumisen tapa on osakaskunnan säännöissä mainittava asia. Kutsun toimittamisen tapa on siten käytännössä kokousta järjestävän osakkaan (omistajan) valittavissa.

Vealo pyysi lausunnossaan saavansa valiokunnan kannanotot erilaisten osakaskuntien osakkaiden tasa-arvoisuudesta sekä teknisten apuvälineiden toimintahäiriötilanteista. Ministeriön näkemykset esitettyihin kysymyksiin ovat seuraavat:

➔ Lain esitöissä ei mainita eroa järjestäytyneiden ja järjestäytymättömien osallistumisoikeuksien välillä, sillä tällaista eroa ei ole ollut tarkoitus tehdä.

➔ Hallituksen esityksessäkin on todettu, ettei viranomaisella ole kykyä taikka tarvetta ennalta liian yksityiskohtaisesti määritellä toimintamalleja kaikkiin teknisen kehityksen mukanaan tuomiin uusiin tilanteisiin, vaan omistajalle on ollut tarkoitus jättää toimintavapauksia kehityksen edetessä.

10. Kuivaniemen osakaskunta:

7 § Kirjaus siitä, milloin etäkokousta on vaadittava.

➔ viranomaisella ole kykyä taikka tarvetta ennalta liian yksityiskohtaisesti määritellä toimintamalleja kaikkiin teknisen kehityksen mukanaan tuomiin uusiin tilanteisiin, vaan omistajalle on ollut tarkoitus jättää toimintavapauksia kehityksen edetessä. Erityisesti, kun osakaskuntien kyvykkyydet tulevat oletettavasti olemaan keskenään erilaiset, ei ole mielekästä ennakolta pyrkiä asettamaan kaikille yhteisesti soveltuvaa aikarajaa.

Ehdotus osakaskunnan verkkosivujen käyttämisestä virallisena tiedotuskanavana

➔ Kokouspöytäkirjan nähtävillä olon osalta tarkoitus on – ennen kaikkea osakaskuntien ”vaihtelevien kyvykkyyksien vuoksi” - ollut, että osakaskunnat voivat jatkossakin itsenäisesti päättää siitä, onko osakaskunnan pöytäkirja toimitettava erikseen nähtäväksi johonkin tiettyyn paikkaan tai aikaan, vai ei. Järjestäytyneen osakaskunnan säännöissä voidaan määrätä nähtävillä olosta ja sen muodosta tarvittaessa. Pöytäkirjan saaminen pyynnöstä on joka tapauksessa jokaisen osakkaan oikeus, sillä osakkailla on oikeus valvoa yhteisen alueen hallintoa, ja pöytäkirja on keskeinen asiakirja tämän valvonnan toteuttamiseksi.

11 § kokouskutsuaika

➔ Kutsun toimittamisen määräaikaa koskeva asia ei ole maa- ja metsätalousministeriölle periaatteellinen tai keskeinen. Ehdotus määräajan pidentämisestä on tullut valmistelun yhteydessä sidosryhmiltä, saanut alustavaa kannatusta ja otettu siksi mukaan esitykseen. Ministeriö kannattaa säännöksen muuttamista valiokunnassa entiseen 14 päivään alan toimijoiden esityksen mukaisesti. Tätä puoltaa osaltaan myös Kalatalouden keskusliiton lausunnossa esitetty oikaisuvaatimuksen käsittelyaikaan liittyvä mahdollinen aikatauluhaaste pidennetyn määräajan tapauksessa. Esitys säännöksen muotoiluksi on KKL:n lausuntoa koskevassa osiossa.

3 § ”osakas” -käsitteen epäselvyys.

➔ Käsitteellä viitataan osakaskiinteistön omistavaan tahoon, joka voi olla yksittäinen henkilö, taikka yhteisomistajuuden tapauksessa useammasta omistajasta koostuva kokonaisuus. Tämä selviää yksiselitteisesti lain 3 §:stä.

15 § Osakkaan ja edustamiensa osakkaiden määrä.

➔ Yksi kolmannes äänestäneistä osakkaista tulisi tulkita sananmukaisesti, eli 1/3 niistä osakkaista, jotka ovat ottaneet osaa äänestykseen. Tässä ei tarkoiteta esimerkiksi vain kokouksessa läsnä olevia taikka kaikkia osakkaita, vaan ainoastaan niitä, jotka tavalla tai toisella, esimerkiksi valtakirjalla, ovat *osallistuneet* nimenomaisesti kulloiseenkin ääntenlaskennan kohteena olevaan *äänestykseen*. Yhteisaluelaissa määriteltyjen enemmistövaatimusten muuttaminen sisällöllisesti ei ole ollut käsillä olevan lainmuutoksen yhteydessä esillä.

11. Tenon kiinteistönomistajat

18 § Yleisten mallisääntöjen kunnioittamisen tekeminen pakolliseksi.

➔ Mallisääntöjä on useita, ja osakaskunnilla on lähtökohtainen vapaus päättää omista säännöistään, kunhan ne ovat lain mukaiset. Mallisäännöt on tarkoitettu avuksi sääntöjen laatimisessa lain vaatimusten toteuttamiseksi. Tämäkin on yhteisölainsäädännön yleinen periaate ja osa viranomaisen puuttumisen minimointia sekä omistajan oman toimintavapauden ilmentymä. Lainsäädännössä ei näistä syistä ole tarkoituksenmukaista määrätä tiettyjen mallisääntöjen noudattamista pakolliseksi.

20 § Hoitokunnan jäsenten henkilökohtaisesta vastuusta säätäminen.

➔ Hoitokunnan jäsenen henkilökohtainen vastuu osakaskunnassa määräytyy pääosin samoin periaattein kuin yhdistysten ja muiden yhteisöjen toimielimissä yhteisölainsäädännön järjestelmässä yleisesti. Tämä on niin ikään lainsäätäjän tietoinen valinta. Vastuu siis syntyy vain, jos jäsen toimii lain, sääntöjen tai osakaskunnan päätösten vastaisesti ja aiheuttaa vahinkoa tahallaan tai huolimattomuudellaan. Vastuu ei siis ole automaattista, vaan edellyttää osakkaiden omaa reagointia, eikä hoitokunnan jäsen lähtökohtaisesti joudu vastuuseen pelkästään asemansa perusteella.

23 § kokouksesta tiedottamisesta osakkaille määrääminen lainsäädännössä

➔ Kokouksesta tiedottamista koskeva sääntely sisältyy yhteisaluelakiin jo sen voimassa olevassa muodossa. Mainittua sääntelyä esitetään nyt muutettavaksi vastaamaan viestintätekniikassa tapahtuneita muutoksia. Laki sisältää myös säännöksen (12 §), jonka mukaan kokouksessa on mahdollista päättää vain niistä asioista, jotka kokouskutsussa on mainittu, joten kokouksessa käsiteltävien asioiden on oltava osakkaiden tiedossa ennen kokousta.

Järjestäytyneen osakaskunnan säännöissä voidaan määrätä asiakirjojen nähtävillä olosta tarvittaessa. Osakaskuntien erilaisuudesta johtuen lainsäädännössä ei ole pidetty tarkoituksen mukaisena säätää asiasta yksityiskohtaisesti. Yleisimmissä mallisäännöissä on lisäksi jo nyt asiaa koskeva maininta. Pöytäkirjan saaminen pyynnöstä on joka tapauksessa jokaisen osakkaan oikeus, sillä osakkailla on oikeus omaan aktiivisuuteensa perustuen valvoa yhteisen alueen hallintoa, ja pöytäkirja on keskeinen asiakirja tämän valvonnan toteuttamiseksi.